

Yttrande över förstudie Enebybergs skola

Enebybergs skola består idag av tre enheter: Eneby, Brage och Haga. Den ursprungliga Hagaenheten revs för en tid sedan och består nu av ett antal temporära paviljonger.

Projektet med att utveckla Enebybergs skola omfattar tre delprojekt:

- Om- och tillbyggnad av Eneby
- Om- och tillbyggnad av Brage
- Nybyggnation av en idrottshall

Samverkan

Programarbetet i alla delprojekt bör genomföras i projektform där en fast representation från Enebybergs skola bereds plats. Skolan bör ha en inre arbetsorganisation där delaktighet och medverkan skapas, där personal och elever ges möjlighet till löpande påverkan och inflytande.

Uppförande av skollokaler inom fastigheten Orren 30 (Brage)

Under förstudiearbetet har konstaterats att slöjdsalen för trä och metall är behäftad med brister avseende ventilation och stomljud som genererar störande ljud till omkringliggande utrymmen. En bedömning har under förstudien gjorts att det ur ekonomisk och i viss mån verksamhetsmässig synvinkel är bättre att låta verksamheten vara kvar i nuvarande läge. Dock under förutsättning att bristerna för ventilation och buller åtgärdas. På grund av tidigare brandskador föreslås även en översyn av elsäkerheten i slöjdsalen.

Att den nya tillbyggnaden för Brage länkas ihop med övrig byggnad är bra. Eleverna kan då strömma genom skolan utan att behöva ta på ytterkläder och skor.

Skolans undervisning i Hem- och konsumentkunskap genomförs i dag i Kyrkskolan. När vi nu bygger en skola för framtiden är målsättningen att Enebybergs skola ska ha lokaler som fullt ut är anpassade till läroplanen för en F-6-skola. Detta innebär att i den nya delen ska en lektionssal för Hem- och konsumentkunskap med fem elevkök byggas varav ett är tillgänglighetsanpassat. Lokalen ska dock kunna utnyttjas av övriga i skolan, tex fritidshemsverksamheten.

Den lektionssal som idag används som musiksal är otillräcklig och inte specialanpassad för musikundervisning. Att en ny musiksal förläggs i den nya skolbyggnaden vid Brage ser förvaltningen som en bra lösning. Förutsättningarna för musikundervisningen blir bättre genom att lokalerna anpassas avseende ljudisolering och instrumentförråd. Genom att musiksalen flyttas från sin nuvarande placering ges möjlighet till att förbättra logistiken kring matserveringen samt att utöka antalet sittplatser i matsalen och att inrätta en s.k. tyst matsal.

Uppförande av skollokaler inom fastigheten Yrkesläraren 1 (Eneby).

Eneby har under den senaste tiden drabbats av ett flertal händelser med koppling till arbetsmiljöfrågor, bristande underhåll samt ej tidsanpassade och moderniserade lokaler. Vattenskadorna med mögelangrepp som följd, frostsador vilka lett till vattenläckor i skolan, otäta och undermåliga fönster som fått lagas med tejp för att minska drag. Detta har inneburit svåra påfrestningar på personal och elever. Förstudien är mycket tydlig avseende Enebys bristfälliga status. Interiören är gammal och sliten och behöver i alla stycken bytas ut till nytt. Att behålla skalet på den gamla skolan befaras inte åtgärda de höga uppvärmningskostnaderna, utan framtida drift- och underhållskostnader beräknas bli högre jämfört med en ny byggnad.

Den gamla skolan är ur ett tillgänglighets- och utrymningsperspektiv svår att bemästra. Många nivåskillnader finns, vilket medför kompromisser med små hissar och ramper för att uppfylla kraven på tillgänglighet.

Utbildningsnämnden anser inte att förstudien på ett tillräckligt säkert sätt visar på att projektet kan genomföras enligt fastställd plan. Förstudien pekar på stor osäkerhet avseende Enebys konstruktion. Risk finns att det uppdragas brister som försenar projektet så att det menligt påverkar skolans verksamhet. Utbildningsnämnden beklagar att alternativet att riva byggnaden och uppföra en ny skolenhet från grunden inte har utretts noggrant. Ett sådant underlag skulle skapa ett bättre beslutsunderlag för ett genomförandebeslut.

Vid konstruktion av den nya skolan ska tas i beaktande att den ska utrustas så att ett mottagande av elever med funktionsnedsättningar, tex hörselnedsättning, synskador, rörelsehinder, är möjlig.

Uppförande av ny idrottshall inom fastigheten Orren 31

Enebybergs skola kommer, då den nya hallen är byggd, bedriva all sin idrottsverksamhet i den nya hallen. Den lilla hall som tidigare nyttjades i Eneby kommer inte längre att vara tillgänglig. Förvaltningen förordar

alternativ B under förutsättning att hallen går att dela av till två mindre hallar med en ljudisolerad vikvägg som avdelare. Den invändiga höjden i hallen bör vara sex meter. De två respektive hallarna ska ha full tillgång till ljud, ljus och digital utrustning och vara utrustad för att kunna bedriva undervisning i Idrott och hälsa. Skolan är inte i behov av en hall enligt alternativ A. När det gäller alternativ C så är det en storlek som är i paritet med övriga idrottshallar vid kommunens F-6 skolor. Det förtjänar dock att påpekas att den yta som en mellanstadieklass på 25 elever, i en sådan hall har för sina idrottslektioner, ungefär motsvarar ytan av en padelbana. Bildningsförvaltningen menar därför att kommunen vid nybyggnation av en idrottshall ska ta tillfället i akt att anpassa ytorna för idrottsundervisning så att de förbättrar förutsättningarna för att bedriva undervisningen i enlighet med dagens läroplan. Ett väl tilltaget utrymme för ämnet idrott ökar såväl lärarnas möjlighet att bedriva en mångsidig undervisning som elevernas möjlighet till aktiv rörelse.

Att bedriva undervisningen i hallen innebär ett stort flöde av elever in och ut ur omklädningsrummen. Ett absolut minimum av omklädningsrum är fyra stora för 30 elever men att föredra skulle vara åtta mindre omklädningsrum för ca 15–20 elever. Duschutrymmen kan delas för vartannat omklädningsrum. Duscharna ska möjliggöra avskildhet med någon form av bås, då många elever upplever duschsituationen som stressande och utlämnande.

Två tillgänglighetsanpassade omklädningsrum och arbetsrum för personalen måste finnas.

Förstudien visar på en bra placering av idrottshallen men en avgränsad parkeringslösning avskild från skolgården och de ytor där eleverna vistas under dagen. Det som man måste ta i beaktande är möjligheten för färdtjänstfordon att angöra vid transport av rullstolsburna elever. Därav bör ytorna framför hallen vara hårdgjorda för att underlätta transport av rullstolar. Ytorna ska även ur ett renhållningsperspektiv väljas så att inte grus och annat följer med in i hallen.

Utbildningsnämnden vill säkerställa att nämnden inte ska vara huvudman för den nya idrottshallen, utan ska hyra hela eller delar av hallen för den tid som skolan behöver.

Trafikutredning

Ur trafiksynpunkt är det viktigt att stor kraft läggs på att göra gångvägen mellan Enebyskolan och Brageskolan trafiksäker. Angöringsytor för hämtning och lämning av elever måste beaktas.

Lokaler under byggtiden

Under byggnadstiden kommer eleverna vid Eneby att behöva evakueras till annan plats. Förstudien har analyserat olika alternativ för en sådan evakuering och kommit fram till att paviljonglösningen vid Brage är den lämpligaste. Ur ett verksamhetsperspektiv underlättar det att ha alla eleverna lokaliserade i närhet till övrig verksamhet. Det kommer att innebära att skolgården vid Brage kommer att nyttjas av fler elever. För att minimera skolgårdyta som nyttjas för evakueringslokaler föreslås att man bygger paviljongerna i två plan.

En förutsättning för att evakuering och etablering av verksamheten i temporära lokaler ska fungera är att de genomförs under ett sommarlov. När nu förslaget ligger att påbörja evakueringen efter vt 2023 måste uppförandet av nya paviljonger komma till stånd så att de kan tas i bruk senast till höstterminens start 2023. Det är även av största vikt att planlösningen för de nya paviljongerna vid Brage ska ha en planlösning i likhet med de s.k.Hagapaviljongerna och inte som de äldre paviljongerna som står på skolgården.

Ett alternativ till att starta byggprocessen i Eneby och evakuera elever till paviljonger är att inleda arbetet med byggnationerna på Brage och först i steg två hantera Eneby. På så vis skulle behovet av tillkommande paviljonger kunna begränsas.

Den temporära idrottslokalen vid Eneby ska vara klar att tas i drift vid höstterminens start 2023. Den är i drift tills att den nya idrottshallen vid Brage är färdigbyggd. Eftersom den temporära idrottslokalen kommer att vara placerad i närhet av byggplatsen för Eneby måste trafiksäkerhetsåtgärder vidtas, så att eleverna kan transportera sig till idrottslokalen på ett säkert sätt. Efter att den nya hallen vid Brage är klar sker all undervisning i idrott och hälsa där för hela skolan.

Barnkonsekvensanalys, BKA

Syftet med barnkonsekvensanalysen är att identifiera och analysera vilka effekter och konsekvenser rivning, nybyggnation och tillbyggnation av

skolan har för eleverna i skolan samt att göra barns röster hörda inför en förändring som berör dem. Elevernas synpunkter ska utgöra ett av underlagen för den framtida utformningen av Enebybergs skola, både avseende byggnader och skolgård.

Eneby, BKA

Generellt upplevs Enebys yttre miljöer som trygga och roliga av eleverna.

Den framtida gångvägen för elever från Eneby, som ska ner till idrottshallen vid Brage, går via vägkorsningen Västerängsvägen – Björkvägen. Den korsningen nämns i barnkonsekvensanalysen som otydlig avseende trafiksäkerhet. Då den nya idrottshallen byggs bör stor omsorg läggas på att göra denna vägkorsning så trafiksäker som möjligt.

Skolgårdens norra områden som angränsar mot Björkvägen, anges i BKA utgöra ett riskområde avseende upplevd trygghet. Skolgårdensytan är därav lite underutnyttjad av eleverna. Det bör åtgärdas genom att området utrustas med lekutrustning och andra arrangemang som lockar eleverna till dessa delar av skolgården. Området kommer även i framtiden att bli entrén till skolan för gående personer som kommer från Björkvägen, vilket kommer att medföra större rörlighet i denna del av skolgården, vilket sannolikt kan skapa större trygghet för eleverna. Att man därmed kommer att separera gångtrafikanter från den transportväg som transportbilarna använder är positivt.

Brage, BKA

Eleverna har många intressanta synpunkter på skolgårdens styrkor och svagheter. Vid utvecklingen av skolgården bör en samverkan mellan landskapsarkitekt och elever organiseras. Barnkonsekvensanalysen utgår från dagsläget och bör därför anses som ett utgångsläge för utvecklingsarbetet. Skolgården kommer att utvecklas och då är elevernas synpunkter av största vikt.

Björkbacken är en viktig del av skolgården. Entrén till området bör utvecklas. Då den nya utbyggnaden av Brage har färdigställts blir Björkbacken ännu mer avskild. Man bör undersöka möjligheten att av att ha en utgång från den nya utbyggnaden direkt ut till området. Vuxennärvaron bör upprätthållas under verksamhetstid. Området upplevs som positiv av eleverna då den erbjuder en annorlunda miljö än övriga områden. Dock kan finnas risk för att den ligger lite i skymundan. Området bör utvecklas så att ytorna kan användas i högre utsträckning av eleverna än det som görs idag.

I stort sett upplever eleverna att skolgården vid Brage erbjuder trygga utemiljöer. Det som lyfts som ett hot är trafiken runt skolan. Där kan samverkan och dialog med skolråd, skolledning och vårdnadshavare göra att trafiksäkerhetsfrågorna vid hämtning och lämning hålls aktuella.

Eleverna tillfrågades på vilka platser på skolgården som de brukar vistas på. Det visade sig att de flesta väljer att vistas på skolgårdens centrala delar – det område som ligger mellan paviljongerna, matsal och Brages huvudbyggnad. Det är i princip samma skolgårdsyta som kommer att vara tillgänglig efter det att den nya idrottshallen står klar.

Synpunkter från vårdnadshavare

Vid möte med vårdnadshavare framkom en oro för att skolgården som disponeras av eleverna under byggtiden kommer att bli för liten. Man nämnde att strävan bör vara att den tillgängliga skolgården ska omfatta 30 kvm per elev. För att nå detta bör alternativa närliggande placeringar av de temporära paviljongerna utredas. Man undrade även om de framtida ytorna för parkeringsplatser är för generöst tilltagna.

Vårdnadshavarna uttryckte, med tanke på Enebys oklara konstruktion och status, farhågor om att ombyggnationen av Eneby kan komma stöta på hinder och försvårande omständigheter som skulle innebära förseningar av projektet. Man förordar därför att turordningen för delprojekten görs om så att man börjar med om- och tillbyggnation av Brage. Det kan eventuellt även innebära behov av färre paviljonger vid Brage.

De vårdnadshavare som deltog vid mötet ansåg att den gamla byggnaden Eneby bör vara kvar.

Vårdnadshavarnas erfarenheter av de två paviljonglösningar som idag finns vid Brage slår fast att den planlösning som den s.k. Hagapaviljongen har är den bästa och ska gälla för de framtida paviljongerna.

Synpunkter framfördes även i fråga om placeringen av utbyggnaden av Brage. Den nya delen kommer att separera Björkbacken från övriga skolgården. Den nya delen skulle kunna placeras närmare Gethagsvägen.

Trafiksäkerhetsåtgärder längs promenadvägen från Eneby ner till Brage bör prioriteras. Trottoarer längs hela sträckan från Eneby tillsammans med gångfartsområden förespråkades.

Med tanke på risken att skolgården kommer att bli för liten för den nya skolan samt en oro för trafikbelastningen i området, förordar vårdnadshavarna alternativ C vad gäller den nya idrottshallen.

Det framfördes önskemål om en närmare samverkan vid framtagandet av lösningar. I stället för att bli presenterade färdiga förslag vill man delta i processen och bjudas in till workshops eller likande.

Ekonomiska konsekvenser

Lokalkostnaderna för en skola är idag en betydande del av verksamhetens driftkostnader som ska täckas av elevintäkterna. Det är därför viktigt för verksamheten att man inte har en överkapacitet avseende lokaler. En mekanism som verksamheten kan nyttja är möjligheten att ställa av lokaler för att därmed kunna anpassa lokalkostnaderna till den rådande elevgrupperingen. På det viset kan man undvika att kostnaderna för lokaler belastar skolans ekonomi så att det menligt påverkar kärnverksamheten. Enebybergs skola dimensioneras för ett elevantal på 700 elever vilket är i överkant jämfört med det elevantal som gällande befolkningsprognos ger vid handen. Därför finns en risk att lokalkostnaderna kan medföra en ansträngd ekonomi för skolan.

Sammanfattning kalkyl och tidplan, projektet Enebybergs skola

Förstudien pekar på stora ekonomiska risker på kort och lång sikt. På kort sikt finns en osäkerhet avseende den gamla byggnadens, Enebys, konstruktion och status vilket kan leda till fördyrande åtgärder under renoveringen. På lång sikt pekar man på att drift- och underhållskostnaderna sannolikt kommer att överstiga det som skulle varit fallet vid en total nybyggnad.

Utbildningsnämndens sammanfattande slutsatser

Utbildningsnämnden ser med tillförsikt an den utveckling av Enebybergs skola som projektet innebär. Genomförandet av projektet ska enligt förutsättningarna genomföras så att ordinarie verksamhet kan fortsätta under byggtiden. Eftersom eventuella förflyttningar av elever endast kan ske under längre ledigheter, så som sommarlov, är projektet synnerligen känsligt för förseningar. Eneby är i detta hänseende en stor riskfaktor. Med tanke på att byggstart planeras sommaren 2023, anser utbildningsnämnden att tid finns för att grundligt undersöka alternativet med rivning av nuvarande skolbyggnad och uppförandet av en ny skola på fastigheten Yrkeslärares 1. Det kan skapa förutsättningar till en mer hållbar och kostnadseffektiv lösning och kan i sin helhet ge bättre förutsättningar till att skapa en skola för framtiden.

En skola för framtiden kommer med största sannolikhet att i hög grad använda digital teknik. Redan med nuvarande nivå finns brister avseende

elnätets kapacitet för att ladda de datorer och läsplattor som används i skolan. Projektet ska därför ta i beräkning att elförsörjningen blir tillräcklig i hela Enebybergs skola.

Utbildningsnämnden förordar alternativ C då det gäller den nya idrottshallen och att skolan blir hyresgäst med rätt att hyra hela eller delar av anläggningen allt efter behov med förtur.

Promenadvägen för Enebyeleverna, ner till den nya idrottshallen, bör prioriteras ur trafiksynpunkt gärna med trottoarer och gåfartsområde.

Utbildningsnämnden förordar en total upprustning av skolgården som genomförs i nära samverkan med elever och personal vid skolan.

Monica Renstig
Ordförande utbildningsnämnden

Bilaga: Yrkanden beslutade av utbildningsnämnden 2022-03-23

Bilaga till utbildningsnämndens yttrande över Förstudie Enebybergsskolan (UN 2022-03-23, § 19) – Yrkanden beslutade av utbildningsnämnden

Vi delar i många avseenden det som förvaltningen framför i sitt remissvar till förstudien. Det finns flera förtjänster i skrivningarna framför allt när det gäller betydelsen av att ha en löpande dialog med personal och elever – och deras vårdnadshavare – under projektets gång. Vi har dock följande synpunkter:

Utbildningsnämnden förordar hall C av följande skäl:

En större hall förväntas minska skolgårdsytan så att inte utomhusidrotten får en tillräckligt stor yta. Trafiken förväntas också öka med en större hall, vilket leder till parkeringsproblem. Dessa förhållanden tillsammans med det faktum att andra skolor i kommunen har en hallstorlek för sina elever motsvarande hall C leder till vår slutsats att denna hallstorlek motsvarar vad som är skolans egna behov.

Vi förordar fördjupad utredning av:

1. Möjligheterna att påbörja ombyggnationen av Brageskolans nya del INNAN arbetet med renovering av Enebysskolan startar. Detta för att undvika att Enebysskolans renovering leder till kraftiga föreningar eftersom det finns risker med den gamla skolans konstruktion och status. Detta kan leda till att Enebysskolans elever får gå alltför många skolår i paviljonger på skolgården. Om Brageskolans tillbyggnad görs först kan Enebysskolans elever flyttas tidigare till den nya skolan i tillbyggnaden.
2. Det är viktigt att därefter påbörja flytten av förskoleklasser och deras lärare och övrig personal från de slitna paviljongerna i mitten av Brageskolans skolgård (sk Bragepaviljongen) till nyare byggnader. Ventilation, värme och funktionalitet är idag i akut behov av åtgärd.
3. Möjligheterna att göra om de idag väl tilltagna ytorna i Brageskolan till klassrum bör undersökas. Dessa klassrum kan då användas av "evakuerade" elever. Brageskolans ytor framstår som mycket spaciösa. Vid besök har vi noterat att det bland annat finns flera "fritids" och många mindre kök i den två våningar höga fastigheten. Det torde finnas möjligheter att bli mer yteffektiv. Fler klassrum i Brage minskar även kostnaden för nya paviljonger. Det är bättre att fritidsverksamheten, som pågår färre timmar än skolan, flyttar till paviljonger än att klassrumsverksamheten gör det.
4. Möjligheterna att för eleverna till fullo utnyttja Björkbackens skolgård på ett mer tillgängligt sätt bör utredas. Antingen så kan förbindelse skapas genom att våning ett i tillbyggnaden görs till ett valv så att barnen lätt kan ta sig ut till skolgården på Björkbackens sida. Ett annat alternativ är att undersöka möjligheterna av att lägga tillbyggnaden närmare Gethagsvägen och i linje med nuvarande byggnader (matsalen) och därmed skapa en större sammanhängande skolgård.
5. Vi förordar flera mindre parkeringar än en stor. Möjligheterna att använda sig av den kommunalt ägda fastigheten Blåklockan bör undersökas. Gångvägen mellan Brage och Eneby bör säkras ytterligare för trafik